

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA TA'LIM SIFATINI MONITORING QILISH VA TARTIBGA SOLISH

Yuldasheva Nargiza Xaitovna

Buxoro Viloyat Buxoro tumani 21-son DMTT direktori

Annotatsiya: Maqolada mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish va rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar, boshqaruv ta'lim sifatini nazorat qilish va boshqarishtashkil qilish xususida fikr bayon etilgan.

Аннотация: В статье описаны реформы, которые проводятся с целью дальнейшего совершенствования и развития системы дошкольного образования в нашей стране, а также управления и контроля качества образования.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tizimi, tashkilot, menejment, boshqarish metodlari, kadrlar, ta'lim sifati, ilmiy yondashuv, jarayon, vaziyatli, dasturiy-maqсадli yondashuv, kadrlar siyosati.

Ключевые слова: система дошкольного образования, организационная, менеджмент, методы управления, персонал, качество образования, научный подход, процесс, ситуационный, программный подход, кадровая политика.

Monitoring qilish – bu tizimli va doimiy ravishda amalga oshiriladigan jarayon bo'lib, uning maqsadi ta'lim sifatini aniqlash, tahlil qilish va baholashdir.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini monitoring qilish va tartibga solish- bu jarayon ta'lim jarayonining sifati, samaradorligi va bolalarning rivojlanishiga ko'rsatilayotgan pedagogik ta'sirni baholash va boshqarishga qaratilgan faoliyatdir. Bu jarayon bir qator muhim qadamlar va mezonlarni o'z ichiga oladi. Quyida bu mavzu haqida batafsil ma'lumot beriladi:

Ta'lim jarayonini nazorat qilish uchun:

- **Davra suhbatlari va seminarlar:** O'qituvchilarni tajriba almashishga jalb qilish.
- **Testlar va monitoring:** Bolalarning bilim va ko'nikmalarini muntazam ravishda baholash.
- **Hisobot va tahlil:** Faoliyat natijalarini doimiy ravishda tahlil qilish va xatolarni tuzatish.

Tekshiruv jarayonida qanday usul va uslublarni qo'llash nazorat qilish turiga, muayyan guruhda tarbiyaviy jarayonning qay jihati yoki muassasa moliyaviy-xo'jalik ishlarining qaysi tomonlari tekshirilishi, nazoratchiuslubchining kasbiy mahorati va amaliy tajribasiga bog'liqdir. Tekshiruv jarayonida turli usullarning qo'llanishi maktabgacha ta'lim muassasasi ishini har tomonlama o'rganishda g'oyat ahamiyatlidir. Kuzatish usuli bu — pedagogik jarayondagi yutuq va kamchiliklarni, ishdagi qiyinchiliklarni bartaraf etish va ta'lim-tarbiya ishlari samaradorligini oshirishga xizmat qiladig SHuningdek, kuzatish uslubi — muassasadagi pedagogik jarayonga, uslubiy va moliyaviyxo'jalik faoliyatining holatiga to'g'ri baho berish va zarur xulosalar chiqarishga imkoniyat yaratadi. Yalpi tekshirish usuli orqali muassasaning kun davomidagi faoliyatining barcha jihatlarini: tashkiliyma'muriy, moliyaviy-xo'jalik, ta'lim-tarbiya ishlarining mazmuni, yo'nalishlari, samarasi va natijalari kuzatiladi.

Zamonaviy boshqaruv bu maktabgacha ta'lim tfskiloti rahbarning tashkilot oldidagi burchi bu uning o'zi boshqarayotgan tashkilotning rivojlanishida turli vaziyatlarda tashkilot tashqi omillarini tashkilot ichki omillariga, ya'ni pedagogik xodimlar, ta'lim texnologiyalar, ta'lim jarayonini rejalashtirish boshqarish mexanizmlarini erta ang'lay bilishi va shu asnoda oqilona qarorlar qabul qilishi bilan belgilanadi. Prezidentimizning quyidagi berilgan fikrlari maqolamizning kirish qismida berib o'tishni joiz topdik: "Har bir fuqaro qabul qilayotgan qarorlarimiz real foyda berayotganini bilishi kerak. Boshqaruv boshqariladigan obyektidagi jarayonlarning aniq maqsadga qaratilganligini va uyushganligini ta'minlashi lozim. Boshqaruv o'zining bu vazifasini bilishi kerak bo'lgan narsaning qiyofasini (maqsadlar va ularga erishish rejalarini) shakllantirish; ijrochilar o'rtasida vazifalar va vakolatlarni taqsimlash (rasmiy tuzilmani yaratish va saqlab turish); ijrochilarning samarali mehnatdan manfaatdorligini ta'minlovchi sharoit yaratish (rag'batlantirish); jamoada umumiy kadriyatlar va qulay munosabatlarni shakllantirish (norasmiy tuzilma yaratish va saqlab turish); ishning borishini nazorat qilish kabi va boshqa maxsus boshqaruv vazifalarini hal qilish orqali amalga oshiradi.

Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini nazorat qilish ta'lim sifatini oshirish, bolalarning rivojlanish ko'rsatkichlarini kuzatish va o'qituvchilarning faoliyatini samarali tashkil qilish uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon tizimli yondashuvni talab qiladi va quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Tashkiliy-boshqaruv metodlari qonunga, xuquq-tartibotga, lavozimi bo'yicha o'zidan yuqoriroq bo'lgan xodimga bo'ysunishga, ya'ni hokimiyat motivatsiyasiga asoslanadi.

1. Pedagogik faoliyatni nazorat qilish

- bolalarning dars rejaları va metodik materiallarini tahlil qilish.
- Bolalar bilan ishlashda qo'llanilayotgan metodlarning samaradorligini baholash.
- O'qituvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish va malakasini oshirish jarayonlarini kuzatish.

2. Bolalarning rivojlanishini kuzatish

- Bolalarning individual rivojlanish ko'rsatkichlarini muntazam ravishda baholash.
- Ularning jismoniy, intellektual, ijtimoiy va hissiy rivojlanish darajalarini kuzatish.
- Turli o'yinlar, mashg'ulotlar va faoliyatlar orqali bolalarning qobiliyatlarini aniqlash.

3. Ta'lim sifati monitoringi

- Dars va mashg'ulotlarning dasturiy talablarga mosligini baholash.
- O'quv jarayonida zamonaviy pedagogik va innovatsion texnologiyalardan foydalanishni nazorat qilish

Ta'lim sifatini boshqarish, eng avvalo, boshqaruv kadrlari tomonidan ta'lim va kadrlar tayyorlash jarayonini kuzatish kabi faoliyat turidan foydalanishni ko'zda tutadi. Buning uchun ular tegishli metodlarni, jumladan, kvalimetriya asoslarini, ya'ni sifatni miqdoriy baholash metodini qo'llash orqali ta'lim sifatining boshlang'ich va berilgan holatini aniq belgilashlari lozim bo'ladi. Ilmiy adabiyotlarda mahsulot, xizmatlar sifatini baholash, boshqaruv faoliyatining baholash ob'ekti to'g'risida qadriyat borasidagi mulohazalarni shakllantirishga qaratilgan funksiyasining alohida tipiga kiritiladi. Ta'lim sifatini o'lchash sifat o'lchovini belgilash va uning qiymatini maxsus algoritmlar yordamida olishni ko'zda tutadi. Bunday jarayonning samaradorligi baholashning statistik metodlarini qo'llash orqali

ta'minlanadi. Bu baholanayotgan ob'ektning sifat ko'rsatkichlari qiymati aksariyat hollarda tasodifiy kattaliklar deb hisoblanishi bilan bog'liqdir. Bunday holat ana shu sifatga bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'rsatuvchi ko'plab omillar va shart-sharoitlar bilan izohlanadi. SHu bois boshqaruv tarkibi ta'lim sifati haqidagi axborotni olish va ishlashning statistik metodlarini qo'llay bilishi kerak.

Ta'lim sifatin monitoring qilish va tartibga solishning ahamiyati

- **Bolalar rivojlanishini ta'minlash:** Ularning intellektual va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish.
- **Standartlarga moslashuv:** Ta'lim jarayonini xalqaro va davlat standartlariga moslashtirish.
- **Tizim samaradorligini oshirish:** Maktabgacha ta'lim muassasalarida sifatli va samarali ta'lim muhitini yaratish.
- **Ota-onalar ishonchini mustahkamlash:** Sifatli ta'lim orqali ota-onalarni jalb qilish va ularning ishonchini qozonish.

Pedagogik mahoratga ega bo'lgan pedagog tarbiyadagi qiyinchiliklarni yengishga qodir bo'lgan nufuzli rahbar, o'sib kelayotgan yosh avlodning ma'naviy dunyosini tushuna oladigan, ularning tuyg'ularini his qila oladigan, ichki dunyosi nozik bo'lgan bola shaxsiga mohirlik bilan avaylab yondashadigan, donolik va ijodiy dadillik, ilmiy tahlil, xayol va fantaziya, chuqur ilmiy tafakkurga ega bo'lgan shaxslardir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'quv faoliyatining sifati o'quv jarayonini rejalashtirish, uni amalga oshirish, o'quv reja, dasturlarining mazmun mohiyati bilan yemas, balki tahsil oluvchilarning olgan bilimlari, malaka va ko'nikmalari, mustaqil ravishda olgan bilimlari bilan bog'liq ta'lim natijasi sifati bilan belgilanmoqda.

Xulosa: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatin monitoring qilish va tartibga solish – bu ta'lim jarayonining samaradorligi va bolalar rivojlanishini ta'minlash uchun muhim mexanizmdir. Ushbu jarayon quyidagi asosiy maqsadlarni amalga oshirishga yordam beradi:

- ✚ **Ta'lim sifatin oshirish:** Ta'lim standartlariga mos keladigan rivojlanish sharoitlarini yaratadi.
- ✚ **Bolalar rivojlanishini qo'llab-quvvatlash:** Ularning ijtimoiy, psixologik va intellektual taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.
- ✚ **Pedagogik faoliyatni takomillashtirish:** O'qitish usullarini yaxshilash va pedagoglarning malakasini oshirishga imkon beradi.

✚ **Muammolarni aniqlash va bartaraf etish:** Ta'lim jarayonidagi kamchiliklarni bartaraf etish orqali sifatni boshqarishga yo'naltiriladi.

✚ **Maktabgacha ta'lim tizimining samaradorligini oshirish:** Bolalar va jamiyat ehtiyojlariga mos ravishda rivojlanish uchun poydevor yaratadi.

Shunday qilib, monitoring va tartibga solish ta'lim sifatini oshirishda asosiy rol o'ynab, kelajak avlod uchun mustahkam bilim va rivojlanish asoslarini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori, 2019., 13 may, PQ 4312 son.

2. Narimbaeva L.K Maktabgacha ta'lim sifatini nazorat qilish va boshqarishning mexanizmlarini takomillashtirish. "Экономика и социум" №9(88) 2021 www.iupr.ru 944-945b

3. Mirziyoev SH.M. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" " O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi Toshkent-"O'zbekiston" -2016, 11-bet, 20-bet.

4. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga qo'ramiz. –Toshkent:O'zbekiston, 2017.-488 bet.